

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра спортивного туризму

Феленчак Ю.Б.

Загальні теоретично-методологічні основи організації екскурсійної діяльності

Лекція з навчальної дисципліни

„ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”
для студентів спеціальності 242 Туризм

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
на засіданні кафедри
спортивного туризму
„30” серпня 2019 р. протокол № 1
Зав.каф _____ А.О.Кухтій

ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Сутність і завдання екскурсійної теорії.
2. Сутність і завдання екскурсійної методики.
3. Специфіка екскурсійного методу пізнання. Напрямки вдосконалення екскурсійної методики.

1. Сутність і завдання екскурсійної теорії.

Екскурсійна теорія — це загальна сума теоретичних положень, комплекс поглядів, ідей, положень, які лежать в основі екскурсійної справи, визначає головні напрямки її розвитку й удосконалювання.

Розвиток екскурсійної теорії, початий в 20-і роки, продовжується і в даний час. Протягом першого періоду цей розвиток базувався на основах шкільної педагогіки. Класифікація екскурсій, їх ознаки і функції, сам екскурсійний процес визначалися з розрахунку на екскурсії для школярів. Виключенням служив розділ музейних екскурсій, де робилися спроби осмислити екскурсійну теорію стосовно всієї маси екскурсантів (і дорослих, і дітей). Наукові співробітники музеїв і учені в своїх публікаціях розглядали деякі питання екскурсійної теорії, але до середини 70-х років серйозної розробки екскурсійної теорії не було.

Іntenсивніший розвиток екскурсійної теорії почався в 70-х роках. Це пояснюється передачею екскурсійної справи профспілкам, які створили спеціалізований підрозділ — Головне екскурсійне управління, Центральну науково-дослідну лабораторію по спортивного туризму і екскурсіям та Центральні курси по навчанню туристсько-екскурсійних працівників.

Розвиток екскурсійної теорії пов'язаний також з розширенням екскурсійного обслуговування, зміною ролі екскурсії, тобто перетворенням її з форми відпочинку і розваги в невід'ємну частину ідейно-виховної і культурно-масової роботи з населенням. У екскурсії з'явилися нові функції, уточнилися ознаки, підвищився науковий рівень екскурсійних заходів, визначилися психолого-педагогічні основи екскурсійної пропаганди, більш цілеспрямовано почав використовуватися принцип наочності, з'явилася нормативна методологія, вирости кадри організаторів, методистів і екскурсоводів. Окремі питання екскурсійної теорії знайшли освітлення в методичних посібниках, підготовлених і виданих ІПК працівників туристсько-екскурсійних організацій і Головним екскурсійним управлінням Центрального радого з спортивного туризму і екскурсій в період з 1971 по 1988 рр.

Проте і в даний час екскурсійна теорія не стоїть на місці. Важливі явища в житті туристсько-екскурсійних організацій, бюро подорожей і екскурсій, державних і відомчих музеїв — це нові форми обслуговування споживачів, досвід ентузіастів, який, стаючи надбанням екскурсійних установ, тисяч методистів, екскурсоводів, викладачів учбових закладів,

приводить до того, що окремі положення екскурсійної теорії розвиваються, замінюються новими, досконалішими. Виникнення і розвиток теорії є результатом узагальнення пізнавальної діяльності, повсякденної праці тисяч екскурсоводів.

Таким чином у поняття екскурсійної теорії входять: функції екскурсії, її основні ознаки й аспекти; особливості показу й розповіді; екскурсійний метод; класифікація екскурсій; диференційований підхід до екскурсійного обслуговування; методологія й методика; елементи екскурсійної педагогіки й логіки; основи професійної майстерності екскурсовода.

2. Сутність і значення екскурсійної методики.

У екскурсійній теорії важливе місце займають питання, пов'язані з екскурсійним методом, методологією екскурсійної справи і методикою. Поняття метод, методологія і методика взаємозв'язані і обумовлені.

Екскурсійна методика являє собою сукупність чітких правил і вимог, що ставляться до екскурсії, це сума методичних прийомів підготовки й проведення екскурсії. Її головне завдання – реалізація досягнення цілей екскурсійного процесу – допомогти екскурсантам побачити, почути й відчувати зорові й словесні матеріали.

Предметом екскурсійної методики є цілеспрямоване вивчення, систематизація, формулювання та застосування на практиці методів і засобів навчання і виховання, а також методичних прийомів, за допомогою яких екскурсійні працівники здійснюють свою діяльність.

3. Специфіка екскурсійного методу пізнання. Напрямки вдосконалення екскурсійної методики.

Екскурсійна методика складається з декількох самостійних, зв'язаних один з одним частин:

- Методика розробки нової екскурсії;
- Методика розробки екскурсоводом нової для нього теми
- Методика підготовки екскурсовода до проведення чергової екскурсії
- Методика проведення екскурсії
- Методика післяекскурсійної роботи.

Найбільш глибоко розроблені прийоми проведення екскурсії - це методичні прийоми екскурсійного показу й методичні прийоми екскурсійної розповіді, саме вони лежать у площині методики як науки про метод.

Екскурсійна практика - це власне проведення екскурсій спеціалістами відповідної кваліфікації, узагальнений накопичений досвід проведення екскурсій.

Рекомендована література

Основна:

1. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посіб. / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська – К. : Альтерпрес, 2012. – 444 с.
2. Організація екскурсійної діяльності. Опорний конспект лекцій. Укладач О.О. Каролоп.- К.: Видавничий центр КНТЕУ. - 2002. – 45 с.
3. Покоłodна М.М. Опорний конспект лекцій з дисциплін «Екскурсознавство» «Організація екскурсійних послуг» (для студентів спеціальності 7.050201 – «Менеджмент готельного курортного і туристського сервісу» і 6.050400 – «Туризм») / ХНАМГ, Уклад.: – Х.: ХНАМГ, 2007. – 80 с.

Допоміжна:

1. Екскурсійна діяльність в питаннях і відповідях // Новини туризму. – 2006. – №14 (64). – С.10-11.
2. Чагайда І. М., Грибакова С. В. Екскурсознавство. Навчальний посібник. – К.: «Кондор», 2004. – 204 с.